

Jaarverslag | 2005

Jaarverslag | 2005

	Voorwoord	3
1	Het Vlaams Vredesinstituut, een nieuwe paraparlementaire instelling	9
1.1	Situering	10
1.2	Het instituut	12
1.2.1	De Raad van Bestuur	12
1.2.2	De Wetenschappelijke Raad	15
1.2.3	Het Wetenschappelijk Secretariaat	15
1.3	Omschrijving van de opdracht	17
1.4	De samenwerking met het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement	20
2	Onderzoek	23
2.1	Vorbereidende werkbezoeken	24
2.2	Het uitbestede vooronderzoek	26
3	Advies	27
3.1	Vorbereidende gesprekken met ministers	28
3.2	Adviesvraag gender	30
4	Documentatie	31
5	Voorlichting	33
6	Overzicht activiteiten	35
7	Financieel verslag	37

Voorwoord

Vlaanderen is doorheen zijn geschiedenis vaak een slagveld geweest. Zo zijn de littekens van twee wereldoorlogen diep gegrift in het Vlaamse land en de Vlaamse samenleving. In die samenleving groeide een grote gevoeligheid voor de oorlogsverschrikking en een sterke vredeswil. Al meer dan zestig jaar is Vlaanderen binnen de cocon van de Europese Unie niet meer rechtstreeks betrokken bij krijgsgewoel, maar dat betekent niet dat geweld geen bedreiging meer vormt voor de Vlaamse samenleving of dat vrede een gemeen goed is geworden in de wereld. Een blik op de nieuwsfeiten van het afgelopen jaar maakt duidelijk dat geweldloos samenleven geen evidentie is. Het frequente fysiek, maar ook psychisch en structureel geweld leggen een zware hypotheek op de levenskwaliteit en ontwikkelingskansen van slachtoffers, daders en hun omgeving.

Toch mogen we ons gelukkig prijzen dat Vlaanderen zich in een van de meest vredevolle regio's van de wereld bevindt. Voor een groot deel van de wereldbevolking kan aan de meest elementaire veiligheidsbehoeftes echter niet worden voldaan. Het is essentieel voor vredesonderzoekers en beleidsmakers om doeltreffend in te spelen op de snel veranderende vormen van conflicten. Oorlogen tussen staten hebben veelal plaats gemaakt voor conflicten met niet-staatse actoren, 'chirurgische' luchtoffensieven, nucleaire dreigingen, enz. Fundamenteel vredesonderzoek is noodzakelijk voor het ontwikkelen van doeltreffende strategieën voor conflictbeheersing en –preventie. Vanuit zijn unieke geschiedenis, regionale inbedding en pacifistisch karakter kan Vlaanderen op het internationale toneel een relevante bijdrage leveren aan het ontwikkelen van een vernieuwende en toekomstgerichte visie op vredesopbouw.

In de instellingen van België en Vlaanderen leeft reeds decennialang het idee voor de oprichting van een instituut voor vredesonderzoek en tientallen voorstellen zijn naar voor geschoven. Pas in 2004, na de regionalisering van de bevoegdheid voor exportlicenties inzake wapenhandel, werd het Vlaams Vredesinstituut opgericht als paraparlementaire instelling bij het Vlaams Parlement. Het Vredesinstituut ondersteunt het Vlaams Parlement bij zijn wetgevende functie en controle op de uitvoerende macht om op regionaal, nationaal en internationaal niveau de hoogste standaarden na te streven bij het behandelen van vredesvraagstukken, bijvoorbeeld inzake de controle op wapenhandel. Niet alleen via de ondersteuning van de democratische vertegenwoordiging in het parlement staat het Vredesinstituut ten dienste van de samenleving; het instituut wil ook door rechtstreeks contact met het middenveld en de burgers de latente vredeswil gestalte geven.

In januari 2005 werd de Raad van Bestuur van het Vredesinstituut geïnstalleerd door de voorzitter van het Vlaams Parlement. Hoewel er in 2005 nog geen activiteiten van het instituut als dusdanig plaats vonden, heeft de Raad van Bestuur na zijn aanstelling de structuur verder uitgewerkt en de opstart van het Vredesinstituut actief gecoördineerd. Die werkzaamheden in 2005 worden in dit jaarverslag toegelicht aan de hand van een situering en duiding van de werking van het instituut, een overzicht van de activiteiten ter voorbereiding van de vierledige opdracht en een financieel verslag.

Tot slot een woord van dank voor allen die, in afwachting van de aanstelling van de directeur en het Wetenschappelijk Secretariaat, instonden voor de organisatorische ondersteuning tijdens het eerste werkjaar van het Vredesinstituut. In het bijzonder mevrouw Martine Goossens en de heer Marc Le Bruyn, de leden van de Subcommissie Wapenhandel en de leden van de Raad van Bestuur zorgden er voor dat de opstart van het Vredesinstituut vlot verliep en geen tijd verloren ging. Voorliggend jaarverslag is dan ook slechts een begin. Het Vlaams Vredesinstituut ontwikkelt zich gestaag tot een volwaardige paraparlementaire instelling met de ambitie om ten dienste van het parlement, beleidsmakers, het middenveld en het brede publiek uit te groeien tot een referentie.

Tomas Baum
directeur
26 september 2006

1

Het Vlaams
Vredesinstituut,
een nieuwe
paraparlementaire
instelling

1.1 Situering

Het voorstel om een Belgisch of Vlaams Vredesinstituut op te richten heeft een lange weg afgelegd. In 1973 werd een eerste formele voorstel door leden van de toenmalige Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap opgesteld. In het *Voorstel van decreet tot instelling van een interuniversitair studiecentrum voor polemologie* werd opgeroepen een instituut op te richten dat de interuniversitaire samenwerking in vredesonderzoek zou bevorderen. Op het Belgische niveau richtten rond 1980 de zogenoemde *Dinsdagavondgroep*, een informele vereniging van Vlaamse prominenten, en ook de ad hoc-groep *Pétition au Roi* een verzoekschrift aan de Koning met een voorstel tot oprichting van een vredesonderzoeksinstituut. Geen enkel van deze voorstellen leidde daadwerkelijk tot een politieke beslissing voor de oprichting van een vredesinstituut. In 1981 richtten vertegenwoordigers van het middenveld een onafhankelijk centrum voor vredesonderzoek op: de Internationale Vredesinformatiedienst vzw of IPIS (International Peace Information Service).

In 1982 dienden volksvertegenwoordigers mevrouw Wivina Demeester en de heren Frank Swaelen, Vic Anciaux, Marcel Colla en Jean-Louis Thys een *Voorstel van wet tot oprichting van en Belgisch Vredesfonds (BVF) en van een Belgisch Instituut voor Vredesonderzoek (BIVO)* in. Dat voorstel bleef enkele jaren circuleren, werd meerdere malen geamendeerd, maar haalde het uiteindelijk niet. Op het einde van de jaren tachtig en in de jaren negentig kwam het vredesinstituut, mede op initiatief van de Groenen en VU, nog een paar keer op de federale onderhandelingstafel maar werd telkens afgewezen, onder meer omwille van onenigheid inzake opzet en leiding.

Op Vlaams niveau werd de behandeling van een *voorstel van decreet houdende oprichting van een Vlaams Vredesinstituut* van mevrouw Nelly Maes, gebaseerd op een decreetvoorstel van de heer Vic Anciaux uit 1993, uitgesteld bij de omschakeling van de Vlaamse Raad naar het Vlaams Parlement in juli 1995. Het voorstel viel in juni 1999 samen met heel wat andere decreetvoorstellen tussen de plooiën na de regionale verkiezingen.

In maart 2001 namen de dames volksvertegenwoordigers Claudine Drion en Leen Laenens nog een federaal initiatief met een *wetsvoorstel tot oprichting van een centrum voor preventie van conflicten*, maar ook dat voorstel kreeg onvoldoende politieke steun. In augustus 2003, in de nasleep van de Nepal-crisis, werden de gewesten bevoegd voor de licenties voor de in-, uit- en doorvoer van wapens en verschoof de discussie over een vredesinstituut weer naar het regionale niveau. De heren volksvertegenwoordigers Jan Roegiers, Herman Lauwers, Jos Bex en Dirk De Cock dienden op 8 september 2003 een *voorstel van decreet houdende oprichting van een Vredesinstituut bij het Vlaams Parlement* in. Tijdens hoorzittingen en gedachtewisselingen in de Subcommissie Wapenhandel kwamen academici, vertegenwoordigers van de vredesbeweging en andere betrokkenen aan het woord om het voorstel van decreet te evalueren. Uiteindelijk werd het voorstel geamendeerd tot een ‘*voorstel van decreet houdende de oprichting van het Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie*’. Enerzijds werd de adviesfunctie van het instituut bijgestuurd (i.e. niet meer voor elke individuele exportlicentie), anderzijds werd geweldpreventie opgenomen in zijn titel.

Op 20 april 2004 werd het voorstel goedgekeurd door de Subcommissie Wapenhandel en op 5 mei 2004 door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement. Daarmee is in Vlaanderen het eerste instituut voor vredesonderzoek, ingebed in de instellingen, een feit.

1.2 Het instituut

1.2.1 De Raad van Bestuur

Samenstelling

De Raad van Bestuur van het Vredesinstituut bestaat uit 19 stemgerechtigde leden uit uiteenlopende hoeken van het Vlaamse middenveld. De leden hebben een mandaat van vijf jaar en worden benoemd door het Vlaams Parlement. Om een onafhankelijk instituut met een groot draagvlak en de nodige deskundigheid te verzekeren, wordt in het decreet een evenwichtige vertegenwoordiging bepaald: zes in eigen naam zetelende leden voorgedragen door de fracties in het Vlaams Parlement, drie leden op voordracht van de Vlaamse Interuniversitaire Raad, drie leden op voordracht van een vrijwillig samenwerkingsverband van Nederlandstalige vredesorganisaties en vier leden op voordracht van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen. De aldus samengestelde Raad van Bestuur coöpteert nog drie leden.

De eerste Raad van Bestuur van het Vredesinstituut werd op 27 januari 2005 plechtig geïnstalleerd door de heer Norbert De Batselier. In zijn toespraak verwelkomde de parlementsvoorzitter de vierde Vlaamse parlementaire instelling als blijk van de sterke verankering van de regionale parlementaire democratie in de samenleving. Hij benadrukte de pacifistische onderstroom en de historische vredeswil in Vlaanderen en sprak de hoop uit dat het Vredesinstituut zou bijdragen tot de versterking van het Vlaams beleid, de uitbouw van een vredescultuur en een geweldloze samenleving.

Op 27 januari 2005 werd de Raad van Bestuur geïnstalleerd met de volgende samenstelling:

voorgedragen door de politieke fracties

Nelly Maes
Prof. Dr. Katlijn Malfliet
Prof. Dr. Jan Clement
Axel Delvoie
Freddy Sarens
Prof. Dr. Em. Erik Suy

voorgedragen door de SERV

Karen Castryck
Els Dirix
Veerle Vermeulen
Paul Buekenhout

voorgedragen door de VLIR

Prof. Dr. Gustaaf Geeraerts
Prof. Dr. Koen Vlassenroot
Prof. Dr. Jan Wouters

voorgedragen door de Vlaamse vredesbewegingen

Walter Baeten
Mich Crols
Gio De Weerd

gecoöpteerde leden

Tomas Baum
Prof. Dr. Philip Nauwelaerts
Christophe Scheire

Op 27 januari 2005 verkoos de Raad van Bestuur mevrouw Nelly Maes tot voorzitter en de heer Prof. Dr. Philip Nauwelaerts tot ondervoorzitter.

De beslissingen van de Raad van Bestuur werden in de praktijk opgevolgd door het Dagelijks Bestuur. In afwachting van de aanstelling van de directeur, werden de voorzitter en ondervoorzitter bij de werkzaamheden van het Dagelijks Bestuur bijgestaan door mevrouw Karen Castryck en de heer Walter Baeten.

Om de Raad van Bestuur in afwachting van het in dienst treden van de medewerkers van het Wetenschappelijk Secretariaat inhoudelijk te ondersteunen bij het nemen van beslissingen en het formuleren van adviezen, werden drie werkgroepen opgericht, waarin ook externen expertise kunnen aanleveren. Drie werkgroepen verzamelden zich rond de thema's vredesopvoeding, internationale verdragen en wapenhandel. Het voorzitterschap van de werkgroepen werd opgenomen door leden van de Raad van Bestuur, respectievelijk Gio De Weerd, Freddy Sarens en Mich Crols.

Vergaderingen

De vergaderingen van de Raad van Bestuur van het Vlaams Vredesinstituut vonden in 2005 plaats op 20 januari, 27 januari, 3 maart, 12 april, 25 mei, 22 juni, 5 juli, 30 augustus, 3 oktober, 8 november, 28 november en 6 december. Door het intensieve vergaderritme kon op korte termijn de basis worden gelegd voor een operationeel vredesinstituut.

Mevrouw Nelly Maes en de heer Philip Nauwelaerts, voorzitter en onder-voorzitter van het Vredesinstituut, hadden op 15 maart 2005 een eerste verkennend gesprek met de leden van de Subcommissie Wapenhandel. Op die vergadering werd van gedachten gewisseld over de planning van de werkzaamheden, de wederzijdse verwachtingen en de actieterreinen van het Vredesinstituut.

Op 17 juni 2005 vergaderde het Dagelijks Bestuur van het Vredesinstituut met mevrouw Brigitte Mouligneau, hoofd van de Cel Wapenhandel, mevrouw Diane Verstraeten, directeur-generaal van de Administratie Buitenlands Beleid en de heer Herbert Tombeur, hoofd van de Cel Multilaterale Relaties. Op die vergadering werden de mogelijkheden verkend om tot een werkbare procedure te komen voor de adviesverlening bij internationale verdragen, bij het nieuwe decreet op de wapenhandel en bij projecten voor ontwikkelingssamenwerking.

Op 5 juli 2005 organiseerde de Raad van Bestuur een denkdag met het oog op het uitwerken van een strategische visie op de werking van het Vredesinstituut en het opstellen van een missieverklaring. Er werd uitgebreid van gedachten gewisseld over de uitwerking van de vier, in het decreet bepaalde opdrachten van het Vredesinstituut. De discussie werd in goede banen geleid door de heer Geert Laporte, programme coördinator bij het European Centre for Development Policy Management.

1.2.2
De Wetenschappelijke Raad

Omdat wetenschappelijk werk een basispijler in de werking van het Vredesinstituut is, werd in het decreet een Wetenschappelijke Raad voorzien die de Raad van Bestuur en het Wetenschappelijk Secretariaat inhoudelijk bij de onderzoeksactiviteiten ondersteunt. Als internationaal samengesteld adviesorgaan evalueert de Wetenschappelijke Raad de kwaliteit van de onderzoeksopdracht van het Vredesinstituut, geeft hij de Raad van Bestuur en het Wetenschappelijk Secretariaat advies over belangrijke trends in het onderzoek inzake vrede en veiligheid en kan hij, gezien de deskundigheid, geraadpleegd worden voor het lopende onderzoek.

De Wetenschappelijke Raad is samengesteld uit de voorzitter van de Raad van Bestuur, de directeur van het Vredesinstituut en acht binnen- en buitenlandse specialisten afkomstig uit academische middens en niet gouvernementele organisaties. De Raad van Bestuur benoemt de leden van de Wetenschappelijke Raad voor vijf jaar.

De Raad van Bestuur verkoos op 25 mei 2005 volgende deskundigen als leden van de Wetenschappelijke Raad: de dames Dr. An Vranckx en Reinhilde Weidacher en de heren Bernard Adam, Martin Broek, Prof. Dr. Rik Coolsaet, Prof. Dr. John Groom, Prof. Dr. Luc Reyckler en Dr. Jean Pascal Zanders.

1.2.3
Het Wetenschappelijk Secretariaat

Het Wetenschappelijke Secretariaat is het operationele centrum van het Vredesinstituut. In het Huis van Vlaamse Volksvertegenwoordigers zijn de onderzoekers aan het werk, wordt het documentatiecentrum uitgewerkt en adviezen voorbereid.

Op voorstel van de Raad van Bestuur legde het Vlaams Parlement de personeelsformatie van het Vredesinstituut vast: een directeur, drie wetenschappelijk medewerkers, een communicatieverantwoordelijke en een secretariael medewerker.

In samenwerking met Jobpunt Vlaanderen en selectiekantoor Kaleido startte de Raad van Bestuur op 3 maart 2005 de procedure op voor de aanwerving van een directeur voor het Vredesinstituut. Aangezien in een eerste selectieprocedure geen enkele van de kandidaten in voldoende mate over de juiste competenties leek te beschikken om met succes de functie van directeur te kunnen opnemen, werd op 22 juni 2005 beslist een tweede procedure op te starten. Aan deze procedure namen ook kandidaten deel die waren voortgekomen uit een executive search. Onder hen waren ook bestuursleden, die de bestuursvergaderingen over de besprekingen aangaande de nieuwe aanwervingsprocedure niet bijwoonden.

Op 6 december 2005 werd beslist Tomas Baum als directeur voor te dragen aan het Vlaams Parlement, dat zijn aanstelling bekrachtigde op 22 december 2005.

Op 8 november 2005 werden de functieprofielen en selectieprocedures voor de wetenschappelijke medewerkers en de communicatieverantwoordelijke door de Raad van Bestuur goedgekeurd.

1.3 Omschrijving van de opdracht

Het decreet

Het Vlaams Parlement legde in het oprichtingsdecreet van het Vlaams Vredesinstituut vier opdrachten vast voor de nieuwe paraparlementaire instelling: fundamenteel en actueel vredesonderzoek verrichten, informatiebronnen verzamelen en ontsluiten, voorlichten en het parlement en de regering adviseren.

Vredesonderzoek, zowel fundamenteel wetenschappelijk onderzoek als onderzoek dat inspeelt op de actualiteit, is een eerste belangrijke opdracht van het Vredesinstituut. Het uitgevoerde onderzoek moet bijdragen tot het bevorderen van vreedzame en rechtvaardige oplossingen van conflicten en tot het vestigen van de voorwaarden voor een duurzame vrede. Onder meer in het kader van dat onderzoek zal het Vredesinstituut relevante informatiebronnen verzamelen en inventariseren.

In het decreet wordt het Vredesinstituut uitdrukkelijk opgedragen het Vlaams Parlement, het middenveld én het brede publiek te informeren over vrede en geweldpreventie en over de resultaten van het uitgevoerde onderzoek.

Tot slot kan het Vredesinstituut op eigen initiatief, op initiatief van het Vlaams Parlement of op vraag van de Vlaamse Regering, algemene of specifieke adviezen formuleren. In het decreet wordt zijn adviesfunctie aan het Vlaams Parlement met betrekking tot internationale verdragen en de beleidsbrief van de minister bevoegd voor wapenhandel expliciet vermeld, maar parlement en regering kunnen ook in andere gevallen een beroep

doen op de deskundigheid van het Vredesinstituut. Het Vredesinstituut zelf kan ten allen tijde op basis van het onderzoek adviezen formuleren.

De vierledige opdracht van het Vredesinstituut richt zich op een breed doelpubliek. Als paraparlementaire instelling staat het instituut in eerste instantie ten dienste van het Vlaams Parlement. Het ondersteunt het parlement bij zijn opdracht als wetgevende pijler en controlerende instantie. Onder andere bij het opstellen van decreten en het doeltreffend opvolgen en controleren van de uitvoerende macht met betrekking tot de in 2003 overgehevelde bevoegdheden inzake de in-, uit- en doorvoer van wapens, zal het Vredesinstituut het Vlaams Parlement adviseren.

Het Vredesinstituut richt zich ook tot het middenveld en het brede publiek voor het bekend maken van de resultaten van zijn onderzoek, het ter beschikking stellen van informatie en vredeseducatie. Onder meer via de Raad van Bestuur heeft het Vredesinstituut een vinger aan de pols van het brede maatschappelijke middenveld in Vlaanderen: werkgevers, werknemers, academici, vredesbewegingen en politieke partijen.

Het Vlaams Vredesinstituut heeft de ambitie uit te groeien tot een referentie die in Vlaanderen op een wetenschappelijk gefundeerde manier informatie verstrekt en advies formuleert inzake vredesvraagstukken.

De opdrachtverklaring

De Raad van Bestuur vertaalde de missie van het Vredesinstituut in een opdrachtverklaring die duidelijk vanuit de Vlaamse context vertrekt, maar ook buiten regionale grenzen treedt. Het instituut hanteert gevestigde methodes van vredesonderzoek en geweldpreventie maar verkent ook nieuwe invalshoeken. De tekst legt de nadruk op het betrekken van het middenveld en het brede publiek bij de activiteiten van het Vredesinstituut. De opdrachtverklaring is een bondige maar rijke en evenwichtige tekst die als leidraad kan dienen voor de uitbouw van het Vredesinstituut.

“Het Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie is een door het Vlaams Parlement opgericht onafhankelijk instituut dat opkomt voor een vredescultuur in Vlaanderen en dat meebouwt aan de vrede in Europa en de wereld.

Het Vlaams Vredesinstituut past in een lange traditie van vredesopbouw op het vlak van vredeseconomie, sociale defensie, wapenbeheersing, controle op de internationale wapenhandel, respect voor de rechten van de mens en vormen van vreedzame conflicthantering.

Het Vlaams Vredesinstituut verricht en bevordert vredesonderzoek en stelt publicaties, adviezen en informatie ter beschikking van het publiek en de overheid.

Het Vlaams Vredesinstituut is bereid om actief en concreet aan vredesinitiatieven deel te nemen in samenspraak met het middenveld en de overheid.

Bij de ontwikkeling van een Vlaamse vredescultuur heeft het Vlaams Vredesinstituut zowel aandacht voor vredeseconomie en voor vredesopvoeding, als voor nieuwe aspecten van vredesopbouw waaronder een ethische, gendergevoelige of ecologische benadering.

Het Vlaams Vredesinstituut wil een open huis zijn waar iedereen welkom is.”

1.4

De samenwerking met het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement

Om de samenwerking tussen het Vredesinstituut en het Vlaams Parlement vlot te laten verlopen werd op 6 juni 2005 een “protocol tussen het Vlaams Parlement en het Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie betreffende de algemene logistieke ondersteuning van het instituut door het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement” ondertekend. De delegatie van het Uitgebreid Bureau die het parlement vertegenwoordigde, bestond uit mevrouw Marleen Vanderpoorten en de heren Norbert De Batselier, Carl Decaluwe, Jos Stassen en Kris van Dijck. In het protocol werden de samenwerkingsmodaliteiten vastgelegd opdat het Vredesinstituut optimaal kan functioneren in het parlementaire huis.

Het Algemeen Secretariaat ondersteunt het Vredesinstituut op dezelfde wijze als de eigen parlementaire en paraparlementaire diensten. Het instituut is evenwel autonoom en onafhankelijk en kan in overleg opdrachten uitbesteden aan derden.

Concreet ondersteunt het Algemeen Secretariaat het instituut bij het opstellen en de controle van de begroting, het kasbeheer en de algemene boekhouding. Op logistiek vlak stelt het Algemeen Secretariaat de lokalen, parkeerplaatsen, kantoormeubilair, kantoormachines, communicatiemiddelen, enz. ter beschikking en onderhoudt ze. Het Vredesinstituut kan ook voor personeelsadministratie, opleiding en bijscholing en ondersteuning op sociaal vlak gebruikmaken van de diensten van het Vlaams Parlement.

In afwachting van de aanstelling van een directeur werd de start van het Vredesinstituut in 2005 intensief begeleid door medewerkers van het Vlaams Parlement. Mevrouw Martine Goossens en de heer Marc Le Bruyn woonden de vergaderingen van de Raad van Bestuur bij en coördineerden samen met het Dagelijks Bestuur de operationele opstart en aanwerving-procedures.

2 Onderzoek

2.1

Vorbereidende werkbezoeken

Reeds tijdens de hoorzittingen bij het tot stand komen van het oprichtings-decreet van het Vredesinstituut in de Subcommissie Wapenhandel van het Vlaams Parlement, werd een beroep gedaan op experts van instituten in binnen- en buitenland. Niet alleen bij de oprichting maar ook bij de operationele en inhoudelijke uitbouw van het Vredesinstituut werd en wordt rekening gehouden met de geleerde lessen en praktijkervaring van andere Europese instituten. Bovendien was van in het begin duidelijk dat een uitgebreid internationaal netwerk noodzakelijk is voor de vestiging van het Vredesinstituut als kwaliteitsvolle onderzoeksinstelling.

Om ideeën op te doen voor de uitbouw van het Vredesinstituut en het meten in een internationale context te plaatsen, bezochten leden van de Raad van Bestuur in 2005 een aantal vergelijkbare instituten in het buitenland.

Op 26 april 2005 ging een delegatie op bezoek in Instituut Clingendael te Den Haag. Instituut Clingendael, opgericht in 1983, groepeerde een aantal studieprogramma's en centraliseert het Nederlands onderzoek inzake internationale relaties. Clingendael is een onafhankelijke stichting die evenwel een sterke band met de subsidieverlenende instanties onderhoudt. Het instituut stelt een jaarlijks beleidsprogramma op, dat erop gericht is het onderzoek te relateren aan beleidsvoorbereiding ten behoeve van de ministeries van Defensie en van Buitenlandse Zaken en op die manier een brug te slaan tussen beleid en wetenschap. Het instituut is niet betrokken bij advisering in verband met exportlicenties maar formuleert wel algemeen beleidsadvies. De Raad van bestuur werd bij zijn bezoek aan Instituut Clingendael vergezeld door leden van de Subcommissie Wapenhandel.

Op 19 september 2005 werden bestuursleden van het Vredesinstituut ontvangen in SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute) te Solna. SIPRI, opgericht in 1966, is een onafhankelijk internationaal instituut voor onderzoek over vredes- en conflictvraagstukken, meer specifiek over wapencontrole en ontwapening. Het grootste deel van het budget van SIPRI bestaat uit een werkingstoelage van het Zweedse Parlement. SIPRI voert onderzoek uit en levert informatie, en heeft dus geen uitgesproken adviserende functie. De delegatieleden stelden vast dat SIPRI stap voor stap zijn expertise en kwalitatief onderzoek heeft opgebouwd tot een internationaal kwaliteitslabel en dat dus ook het Vlaams Vredesinstituut de nodige tijd en ruimte moet worden gegund om zich te ontwikkelen.

Op 26 oktober 2005 ging het Vredesinstituut op werkbezoek in het BICC (Bonn International Center for Conversion) te Bonn. BICC is een onafhankelijke non-profit organisatie en is een van de vijf Duitse vredesinstituten. Het werd opgericht in 1994 met de hulp van de Rijnland – Westfalen regering. BICC specialiseert zich in consultatie-, evaluatie- en monitorprojecten met betrekking tot conflicthantering in de brede betekenis. Het centrum wordt deels ondersteund door de deelstaatregering en is tevens afhankelijk van projectopdrachten.

Over deze werkbezoeken werd door de delegatieleden verslag uitgebracht aan de Raad van Bestuur, die onder meer op basis van die conclusies de lijnen voor het Vlaams Vredesinstituut verder uitzette. Een van de belangrijkste conclusies was het belang van dergelijke internationale contacten en van het opbouwen van een internationaal netwerk om tot een complementaire samenwerking te komen.

2.2

Het uitbestede vooronderzoek

Op 8 november 2005 besliste de Raad van Bestuur van het Vredesinstituut een onderzoeksopdracht uit te besteden met het oog op de adviesverlening inzake wapenhandel. Het uitbestede onderzoek omvat vier percelen:

- a) feitenonderzoek over de Vlaamse wapenexport;
- b) onderzoek over de doorvoer van wapens;
- c) onderzoek met betrekking tot de geweigerde vergunningen voor wapenexport;
- d) onderzoek over de wetgeving in verband met wapenexporten in de buurlanden en in Zweden, Hongarije en Tsjechië.

3 Advies

3.1

Vorbereidende gesprekken met ministers

In het oprichtingsdecreet van het Vlaams Vredesinstituut wordt vermeld dat het Vredesinstituut jaarlijks advies verstrekt aan het Vlaams Parlement met betrekking tot de beleidsbrief van de minister bevoegd voor de licenties voor de in-, uit-, en doorvoer van wapens. De voogdijminister voor die licenties is de minister bevoegd voor van Economie, Ondernemen, Wetenschap en Innovatie en Buitenlandse Handel.

Een tweede adviesfunctie van het Vredesinstituut die in het decreet uitdrukkelijk wordt vermeld is die bij internationale verdragen. Die bevoegdheid ressorteert onder de Minister van Buitenlands Beleid.

In het kader van die twee specifieke adviesfuncties en omdat de activiteiten van het Vredesinstituut het dichtst aanleunen bij hun bevoegdheden, had de Raad van Bestuur van het Vredesinstituut een verkennend gesprek met de respectievelijk bevoegde ministers.

Op 12 april 2005 had de Raad van Bestuur een gesprek met minister Fientje Moerman, vice minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel over de wederzijdse verwachtingen.

Het gesprek concentreerde zich vooral rond de adviesverlening zoals omschreven in artikel 6 van het oprichtingsdecreet van het Vredesinstituut. Minister Moerman beaamde dat er afspraken moeten worden gemaakt over de rol die het Vredesinstituut kan spelen bij de totstand-

koming van het beleid inzake wapenhandel in Vlaanderen. De minister zei de toekomstige werking van het Vlaams Vredesinstituut met belangstelling tegemoet te zien en verwacht concrete voorstellen over de manier waarop het Instituut denkt te kunnen bijdragen aan het uitbouwen van een Vlaams beleid inzake wapenhandel.

Op 25 mei 2005 ontving de Raad van Bestuur minister Geert Bourgeois, Vlaams Minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de wederzijdse verwachtingen van het Vredesinstituut en de minister. De minister verwees naar zijn beleidsnota Buitenlands Beleid en Internationale Samenwerking, waarin het luik Ontwikkelingssamenwerking een belangrijk onderdeel is.

Hij benadrukte dat voor de uitvoering van de decretaal vastgelegde adviesverlening bij de internationale verdragen een werkwijze moet worden vastgelegd.

3.2

Adviesvraag gender

Op 7 juli 2005 nam het Vlaams Parlement een resolutie aan betreffende de bevordering van de rol van vrouwen bij vredesopbouw en een Vlaams actieplan voor de uitvoering van VN-resolutie 1325 (Parl.St. Vl. Parl. , 2004-2005, nr. 68/5). Die resolutie werd in oktober 2000 goedgekeurd door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties en werd aanzien als een mijlpaal voor de erkenning van de rol van vrouwen bij het beheersen van conflicten en vredehandhaving. In de Vlaamse resolutie bevestigde het Vlaams Parlement dat het deze resolutie voluit steunt en riep het de Vlaamse Regering op actie te ondernemen. Aan het Vlaams Vredesinstituut werd gevraagd een advies ter zake uit te brengen:

“Het Vlaams Parlement geeft opdracht aan het Vlaams Vredesinstituut om een algemene stand van zaken te maken over de manier waarop het Vlaams beleid uitvoering geeft en kan geven aan resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad en tevens na te gaan wat de lacunes en obstakels zijn voor de uitvoering ervan en hoe die kunnen worden verholpen.”

4

Documentatie

Met het oog op de documentatieopdracht van het instituut bezochten leden van de Raad van Bestuur op 25 mei 2005 de Informatheek van het Vlaams Parlement. Hoewel de Informatheek een institutioneel verankerd en goed werkend documentatiecentrum is, bleek een samenwerking met het Vredesinstituut in het kader van zijn specifieke documentatieopdracht niet zonder meer evident, bijvoorbeeld met betrekking tot de ontsluiting naar het brede publiek. Op de vergadering van het Uitgebreid Bureau op 6 juni 2005 werd evenwel beslist dat het Vredesinstituut voor de uitbouw van zijn bibliotheekfunctie tot een samenwerking met de Informatheek dient te komen.

5 Voorlichting

Het Vlaams Vredesinstituut verzorgde de Nederlandse vertaling en publicatie van de samenvatting van het jaarboek 2005 van SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute). Het jaarboek geldt wereldwijd als een standaardwerk inzake veiligheid en conflicten, militaire uitgaven en bewapening en non-proliferatie, wapenbeheersing en ontwapening. Het volledige jaarboek verschijnt in het Engels, de samenvatting wordt in een tiental talen vertaald.

Uit het jaarboek 2005 bleek dat met name de Amerikaanse “oorlog tegen het terrorisme” de defensiebudgetten flink deed stijgen en de wereldwijde militaire uitgaven in 2005 de 1000 miljard dollar overschreden, wat relatief gezien het niveau van de uitgaven tijdens de Koude Oorlog evenaart. Het jaarboek bood ook een accuraat overzicht van de bestaande conflicten en behandelde uitgebreid de non-proliferatieproblematiek. Verder werd er op gewezen dat vredesvraagstukken niet alleen op macro-niveau (machtsverhoudingen, massavernietigingswapens, enz) moeten worden behandeld maar dat ook de nodige aandacht aan het microniveau (politieke en sociale hervormingen, rechtssysteem, lichte wapens, enz.) moet worden besteed.

6

Overzicht activiteiten

20 januari:	Vergadering Raad van Bestuur
27 januari:	Plechtige installatie Raad van Bestuur
3 maart:	Vergadering Raad van Bestuur
15 maart:	Ontmoeting met de leden van de Subcommissie Wapenhandel
12 april:	Vergadering Raad van Bestuur, gesprek met minister Moerman
26 april:	Werkbezoek Instituut Clingendael, Den Haag
25 mei:	Vergadering Raad van Bestuur, gesprek met minister Bourgeois, werkbezoek Informatheek Vlaams Parlement
6 juni:	Ondertekening protocol met het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement
22 juni:	Vergadering Raad van Bestuur
17 juni:	Ontmoeting met Administratie Buitenlands Beleid en Cel Multilaterale Relaties
5 juli:	Vergadering Raad van Bestuur: denkdag
30 augustus:	Vergadering Raad van Bestuur
19 september:	Werkbezoek SIPRI, Stockholm
3 oktober:	Vergadering Raad van Bestuur
26 oktober:	Werkbezoek BICC, Bonn
8 november:	Vergadering Raad van Bestuur
28 november:	Vergadering Raad van Bestuur
6 december:	Vergadering Raad van Bestuur

7

Financieel verslag

Het Vlaams Parlement kent het Vredesinstituut jaarlijks een werkings-
toelage toe en keurt jaarlijks, op voorstel van de Raad van Bestuur,
de begroting en de rekeningen van het instituut goed.

In 2005 beschikte het Vredesinstituut over een budget van
753.602,42 euro. Het werkjaar 2005 betrof een voorbereiding van
de operationele werking van het Vredesinstituut: de Raad van Bestuur
werd geïnstalleerd, een directeur werd aangeworven en het nodige
onderzoek verricht om de krijtlijnen uit te zetten voor de uitbouw van
het Vredesinstituut. De aan het parlement voorgelegde jaarrekening
2005 omvat een financieel verslag van die werkzaamheden.

2005 werd afgesloten met een positief budgettair resultaat van
585.408,28 euro. Dit overschot vloeide terug naar de reserve van
het Vlaams Parlement.

Vlaams Vredesinstituut

Leuvenseweg 86

1000 Brussel

tel. +32 2 552 44 91

vredesinstituut@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu